

HART VAN DE STAD KRANT

Een uitgave van de Vereniging
voor de Pieters- & Academiewijk
en Levendaal-West

Inhoud:

Aalmarktplannen; Vinger aan de Polis; Water in de wijk; Pilgrim Archives; Vuil in de verleden tijd; Beeldenstorm; Langebrug; Parkeerbeleid; Rijn-Gouwelijn; jubilea op de Vliet; Binnenste Beter

Redactie:

Carlo van Praag
Ineke Stoop

nummer 100

december 2001

oplage 2.600

Ten geleide

U hebt de honderdste aflevering van deze krant in handen, maar we maken er geen drukte over. Het jubileum van de wijkvereniging is immers al gevierd en ook de 'Hart van de Stadkrant' is daarbij in het zonnetje gezet. Bovendien hebben we uitzonderlijk veel kopij binnengekregen en houden we het hier kort.

In dit nummer wederom veel aandacht voor 'de doorbraak van de eeuw' zijnde het Aalmarktproject. "*Dan maar een referendum*", verzucht ook het bestuur. Een ander project 'Binnenste Beter' is terug van weggeweest. De nieuwe plannen komen veel dichter bij de wensen van de bewoners, maar er zijn nog steeds punten van kritiek. Voorts de reactie van de wijkvereniging op nog andere plannen: het parkeerbeleidsplan en de Rijn-Gouwe-Lijn.

En bij dit alles nog ruimschoots aandacht voor de historie van uw wijk. Lees de artikelen van onze vaste historische correspondent P.J.M. de Baar over de Langebrug en van Cor Smit over de geschiedenis van het stadsvuil. Er komt ook een boek over de tentoonstelling 'Water in de wijk: heden, verleden, toekomst' die ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de vereniging in het Gemeente-archief werd gehouden

Er bestaat zoiets als *oral history*. Een groot stuk historie van Leiden, in het bijzonder van de Vliet, heeft zich afgespeeld in tegenwoordigheid van twee voormalige bewoonsters van deze gracht, te weten mevrouw Hagenbeek-Van Weeren en mevrouw Van de Reijden-Stouten. Mevrouw Van de Reijden bereikte onlangs de leeftijd van 100 jaar.

Tot slot het verslag door José Plevier van de excursie van de vereniging naar de Hortus en de Sterrenwacht. Nogmaals dank aan de heren De Koning en Icke die op hun vrije middag de wijkbewoners rondleidden in hun respectieve domeinen.

Een lezenswaardig nummer dus voor onder de kerstboom. En als goed voornemen voor het nieuwe jaar: word lid van de wijkvereniging! Het kost weinig moeite en is niet duur. Prettige feestdagen en gelukkig nieuwjaar.

De Aalmarktplannen

Ook in dit nummer van de wijkkrant zeer veel aandacht voor de Aalmarktplannen. Bij het maken van deze krant was nog niet bekend wat de gemeenteraad op 18 december over het planconcept beslist. Uit de bijna 70 inspraakreacties op het planconcept blijkt wel dat het gebied zeer veel mensen ter harte gaat. De plannen en procedures brengen de gemoederen in beroering. Bijna iedereen vindt echter wel dat er iets met het gebied moet gebeuren. In deze krant vindt u een stukje van het bestuur over een mogelijk referendum en de inspraakreactie van de voorzitter op het planconcept. Verder gaat bestuurslid Franceline Hendrikse-Pompe in op de keuze van een supervisor houdt E.W. van Rijn een vlammend betoog voor de Aalmarktplannen. Jeremy Bangs heeft zijn visie ook in sprankelende ontwerpen op papier gezet, waarbij hier een voorbeeld.

Volgende fase Aalmarktproject?

Nu ruim twee jaar geleden namen we als Wijkvereniging het initiatief om in alle bescheidenheid alternatieven te bedenken voor de eerste, door MAB, ontwikkelde plannen in het kader van het Aalmarktproject. Twijfels hadden we bij de nieuwe brug en steeg. De woonfunctie kwam er in het begin bekaaid af. Het Waagplein, daar konden we ons nog wel iets bij voorstellen, maar de geheimzinnige fameuze trekker (ooit werd Habitat genoemd; nu verdwenen uit Nederland!), is nog steeds niet bekend. Voor de Aalmarktschool ontwikkelden we een alternatief. Integreren met de Schouwburg en de zolderverdieping uitbouwen. Dat een Boommarktgarage nodig zou zijn om investeerders over de streep te trekken is ons nooit helder geworden.

Zijn we tevreden over het proces tot nu toe? Niet echt! Er kan iedere keer ingesproken worden op ontwikkelde plannen, maar samen plannen ontwikkelen is er niet bij. Ook ontbreekt informatie over de financiële risico's. Bemoedigend is, ondanks alles, de creativiteit die door velen in de ontwikkeling van mogelijke alternatieven is gestoken. Wij noemen: een meer aangepast invullen van de lege plekken waarbij veel meer rekening wordt gehouden met het bestaande aanbod in de Haarlemmerstraat, een passage op de plek waar

nu het Waagplein wordt gedacht en het betrekken van de ruimte van het ABN complex aan de Breestraat bij de plannen.

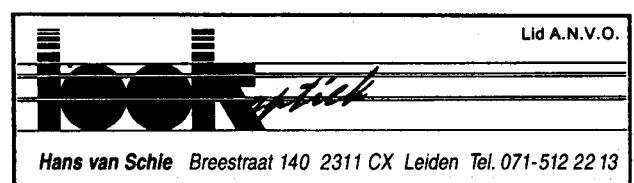
Komt deze creativiteit nog tot haar recht nu het er naar uit ziet dat de gemeente Leiden het Aalmarktgebied de facto overdraagt aan MAB? Het is te hopen dat, zoals Jaap Moggré in het laatste nummer van de Marepost verzucht, "de dames en heren gemeenteraadsleden hun hoofd erbij hebben als ze straks besluiten nemen want de gevolgen zullen nog heel lang voelbaar zijn". Wijkbewoner Vincent Icke noemde recent B&W en Gemeenteraad "Konijnen in de slangenkuil van de projectontwikkelaar"!

De afgelopen debatten in de gemeenteraad hebben helaas niet veel vuurwerk laten zien. Partijdiscipline bepaalt het stemgedrag. Een enkele keer neemt een fractie of een individu een minderheidsstandpunt in, maar altijd op zo'n manier dat dit geen politieke gevolgen heeft. De uitvoerige inspraakronde bij de commissie een jaar geleden is door de wethouder als niet relevant afgedaan omdat hij toen uitsluitend verlenging van het gemeentelijke voorkeursrecht wilde hebben.

Helaas lijkt de enige manier om invloed op de besluitvorming te krijgen het organiseren van een referendum. Het initiatief van een aantal veronturste binnenstadbewoners gesteund door o.a. de stichtingen Machtwacht en Aalmarkt e.o. leverde al heel snel meer dan de benodigde aantal handtekeningen op. Deze werden op 6 december, maar niet als St. Nicolaascadeau, aan B&W aangeboden.

Het zou zijn toe te juichen als definitieve besluitvorming over het Aalmarktproject (en ook het verder contracteren van MAB) onderwerp wordt van de komende gemeenteraadsverkiezingen. Het is er belangrijk genoeg voor.

Het bestuur

Inspraakreactie Aalmarkt

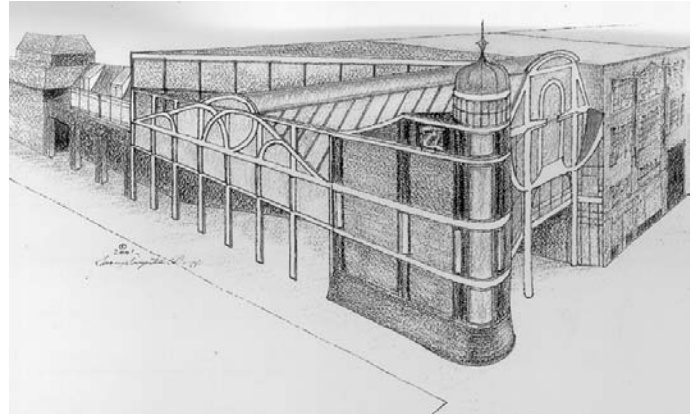
Op 2 november 2002 schreef de voorzitter van de vereniging de volgende brief als inspraakreactie t.b.v. de behandeling van het Planconcept Aalmarkt in de raadscommissie ROWV op 13 december. Op de vergadering heeft hij deze reactie mondeling toegelicht.

Op basis van het nu gepresenteerde planconcept Aalmarkt willen wij als Wijkvereniging nogmaals reageren. In vorige reacties en ook verschillende keren verwoord tijdens openbare bijeenkomsten, hebben wij reeds naar voren gebracht dat kleinschaligheid en erkenning van het bijzondere karakter van de Leidse binnenstad en de sterke kanten hiervan, uitgangspunt moeten zijn en blijven. Ook de gemeenteraad heeft dit verschillende keren uitgesproken.

Vanuit de Wijkvereniging hebben we altijd sterk gepleit voor handhaving en versterking van de woonfunctie in het gebied. Het stemt ons tevreden dat dit wordt gerealiseerd nu aan het *Hoogheemraadschapsgebied* een andere bestemming wordt gegeven. Te betreuren is wel dat deze versterking buitengewoon eenzijdig zal zijn. Studenten en inkomens tot enkele keren modaal zullen plaats moeten maken voor zeer draagkrachtigen, waarbij in geval van dubbele inkomens eveneens twee royale auto's voor de deur mogen worden verwacht.

Een winstpunt op dit moment is dat er een gedegen studie is gedaan naar de historische waarde van de panden in het projectgebied. Er wordt in de verdere uitwerking echter geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat panden alsnog op de Monumentenlijst komen en verder is ook opvallend dat de conclusies uit deze studie nauwelijks effect hebben op de gepresenteerde plannen. De grote ingrepen moeten blijikbaar want anders wordt het niks. Ik vrees dat dit een metafoor is voor "anders wil MAB niks".

Het kan anders. Als Wijkvereniging zijn we helaas niet in staat dit op dit moment gebruik te maken van externe expertise, maar zoals afgesproken in een gesprek (29/10) met wethouder Hillebrand zullen wij op korte termijn (met financiële steun van de gemeente) een onafhankelijke deskundige nog eens laten kijken naar de gekozen uitwerkingen. Op een bescheiden schaal ontwikkelden wij reeds twee jaar geleden een alternatief voor de Aalmarktschool. Dit is nog verder te verfijnen en hier-

Hoek Breestraat Mandenmakerssteeg, ontwerp Jeremy Bangs

bij kunnen we ons voorstellen dat bijvoorbeeld op de 0-laag in de Aalmarktschool ruimte te creëren is voor kleine winkeleenheden. Ik breng hierbij in herinnering ontwikkelingen die elders plaats hebben waarbij grotere winkels in feite hun vroegere etalages onderhuren aan derden. Een interessant concept voor de Aalmarktschool is de combinatie tussen winkeltjes) en grand café/foyer.

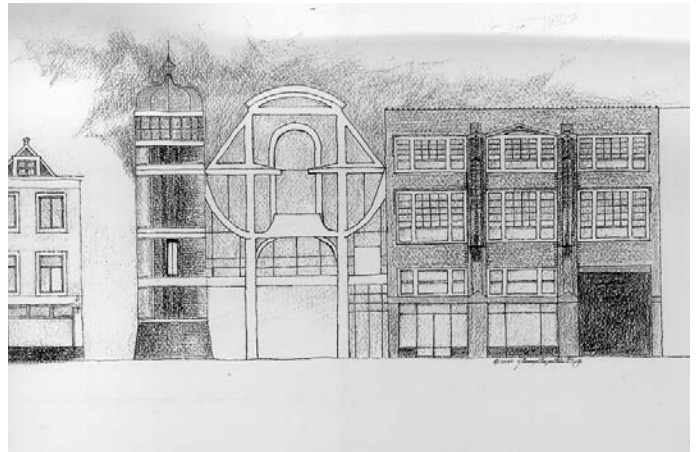
Tegelijk moet de hoek Aalmarkt-Vrouwensteeg en/of Stille Rijn-Vrouwensteeg krachtig ter hand genomen worden. Hier is dan misschien plaats te creëren voor de fameuze trekker waar iedereen het over heeft. Indien het niet lukt publiek hiernaar toe te krijgen heeft immers een aanpassing van de hoek Vrouwensteeg-Breestraat ook helemaal geen zin. Als de Vrouwensteeg een centrale plaats krijgt hoeven we in Leiden niet van het ene benepen vierkantje binnenstad naar het andere benepen vierkantje binnenstad te gaan, maar maken we meteen de slag naar een rondje binnenstad, van Vrouwenkerkplein tot Vismarkt.

Met betrekking tot het Waagplein blijft o.i. in de gepresenteerde plannen een grote onduidelijkheid bestaan over de kosten die gemoeid zijn met de realisering hiervan. Weegt dit op tegen de kosten en/of grote ingrepen die nodig zijn om de aldus verloren gegane vierkante meters winkeloppervlak te compenseren?

Tot slot zet ik enkele punten op een rij die wij van groot belang achten:

- C Waarom een peperdure parkeergarage (met nauwelijks 200 plaatsen voor het koopgrage publiek!) als er aan de westkant van de binnenstad al ruime parkeergelegenheid is en als op het moment dat deze parkeergarage gereed is er een prachtige tram door de Breestraat gaat (Rijn-Gouwe Lijn)?

- C Waarom vast blijven houden aan de nieuwe steeg en brug wat ten koste zal gaan van beeldbepalende panden in zowel Haarlemmerstraat als Stille Rijn en het *Open Water Front*. Het zou beter zijn het looprondje wat op te rekken
- C Waarom niet een krachtige impuls op de hoek van Vrouwensteeg en Stille Rijn en/of de hoek Aalmarkt en Vrouwensteeg, bijvoorbeeld kleinschalige modewinkels uit het *hogere* segment of de fameuze trekker.
- C Waarom niet de functies inpassen in de bestaande bebouwing (bijvoorbeeld de Aalmarktsschool), in plaats van omgekeerd.

Hoek Breestraat Mandenmakerssteeg, ontwerp Jeremy Bangs

Ik doe nogmaals een dringend beroep op u rekening te houden met de oorspronkelijke uitgangspunten van de Raad bij de ontwikkeling van het Aalmarktgebied, meer rekening te houden met de authentieke sterke punten van Leiden en minder met de *projectontwikkelaars-rendementen* van MAB, bovenstaande punten nog eens te betrekken bij de verdere besluitvorming, en garanties vast te leggen voor investeringen uit de publieke middelen.

Hans Slot (voorzitter)

De Aalmarkt-supervisor

De studiefase en de haalbaarheidsfase, beide onderzocht door MAB, zijn met het presenteren van het planconcept en het voorontwerp stadsvernieuwingsstructuurplan (waarop 70 schriftelijke reacties/ bezwaren kwamen) afgerond, althans wat betreft gemeente en projectontwikkelaar. De volgende fase zal de ontwikkelingsfase zijn, waarvoor de gemeente het liefste een contract met MAB sluit. Omdat er natuurlijk toch veel andere geluiden dan dat van deze rijdende trein te horen zijn in Leiden, laten wij u graag het onze horen.

In november hebben wij een gesprek gehad met Sjoerd Soeters, een van Nederlands grootste architecten en stedenbouwkundigen op dit moment, onder wiens supervisorschap vorig jaar een vernieuwing van een fors deel van de Nijmeegse binnenstad is gerealiseerd. Daarbij moest rekening worden gehouden met twee grote monumenten en werden een nieuwe steeg en veel winkelruimte maar ook woningen gemaakt. Het liefste hadden wij hem een heel frisse kijk laten geven op het

Aalmarktplan, maar dat bleek niet mogelijk: hij weet dat degene die een alternatief maakt toch niet alle gegevens krijgt en hij waarschuwde ons voor polarisatie. Hij zei verder dat wij, die als bewoners het gebied het beste kennen, de sterke en zwakke plekken van het gebied dus ook het beste kunnen aangeven en dat de stedenbouwkundigen van de gemeente zich krachtig moeten opstellen. Dit laatste doet mij denken aan de woorden van rijksbouwmeester Jo Coenen (zie de vorige wijkkrant): hij waarschuwde voor de macht van de projectontwikkelaars en de leegloop bij de afdeling stedenbouw van veel gemeentes. Dit alles is natuurlijk ook van belang voor de supervisor, die zijn stempel niet alleen op de uiteindelijke architectuur zal drukken (d.m.v. de keuze van architecten), maar ook op de invulling van de openbare ruimte (tot aan bestrating en straatmeubilair toe).

De vertegenwoordigers van belangengroeperingen (Rob Onel namens o.a. Stichting Aalmarkt en Vereniging Oud Leiden en ik namens onze vereniging en onze zustervereniging Maredorp-De Camp) die in de selectiecommissie voor de supervisor zitten, hebben wel benadrukt dat de uiteindelijke supervisor de vrijheid moet hebben om eventueel van de vastgestelde uitgangspunten af te mogen wijken.

Bij het ter perse gaan van deze krant hadden de drie kandidaat-supervisoren hun ideeën nog niet gepresenteerd. Ook het standpunt van de gemeenteraad was nog niet bekend. Wel is het heel belangrijk dat de raadsleden, tenslotte volkvertegenwoordigers, zich kritisch opstellen en goed geïnformeerd zijn.

Franceline Hendrikse-Pompe

Leve de Aalmarkt!?!

Ja, *waarom* eigenlijk *niet*? Vanaf het begin heb ik het plan toegejuicht. Als je de toch nogal "verpauwerde" wijk beziet, kan elk zinnig mens beseffen dat het zo niet langer kan doorgaan. Hier *moet* iets gebeuren, hier moet "verfrist" worden. En nu is het zover, de gemeente Leiden is zich bewust van deze "inhoudelijke" zaak, brengt een *mooi* plan naar voren! Bouwkundig en financieel nota bene.

Een heuse passage, modern maar toepasselijk. Daarom heb ik mij verdiept in deze materie, sociaal en ook bouwkundig bekeken, haalbaar en niet haalbaar. Hiervoor heb ik ook Alphen aan de Rijn bezocht, en gesproken met de mensen, gevraagd naar hun ervaringen. Ook in Nieuw Venep, waar het hart van het dorp werd geruimd, een nieuwe wijk werd gebouwd, in het oude hart, waar de mensen 100 jaar geleefd hebben, werd een winkelcentrum gebouwd, en men maar praten ... "t wordt niks, veel te duur" en uitdrukkingen van gelijke strekking.

Maar, nu het *klaar* is, is men éénparig trots op dit centrum, een ontmoetingsplaats voor jong en oud, en waar werd nagepraat. Zo zijn er nog wel meer plaatsen in de regio, waar men met angst en beven afwachtte, en ruimschoots "beloond" werd! En waarom daar wel, en hier niet? Mensen, laten we toch wat "flinker" zijn en proberen ons in te denken in het gereed zijn van deze prachtige plannen. In gedachte zie ik me al wandelen met m'n vrouw, vanaf de Haarlemmerstraat, bij C&A linksaf door de nieuwe straat de brug over, voor mij het zwartglazen entreegebouw van het winkelcentrum, eenmaal daar binnen de prachtige winkels, mooie ruime paden, fris van tinten en animo!!! Verder lopende via de in/uitgang Breestraat, weer in een heel andere omgeving, sneltram, modern, prachtig.

Toch besef ik 100% de uitingen van "verzet" tegen dit alles. Veel zal er moeten wijken, veel prijsgegeven, en dat doet pijn...! Maar, een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst. De volgende generatie zal de vruchten van dit alles plukken. Daarom, laten wij niet "kleinschalig" wezen, ook niet te nostalgisch waar daar eigenlijk geen reden voor is, maar als wijk een *acte de présence* geven, in de vorm van vernieuwing. Laten wij ons als bewoners van de wijk, en anderen, niet uitputten in alle "ja maren", geen exclusieve bedragen gaan investeren in

een oude verrotte school, welke door een wit verfje nog wat lijkt, maar het niet is, ongefundeerd, tussen balklagen en dak die vergaan zijn. Zou je die vervangen in respectievelijk beton en dakplaten en spanten, zou dat een enorme druk op de fundering (die er niet is) geven, waardoor een versnelde verzakking te verwachten is. Nee, *niet* doen. In plaats hiervan een ruim gebouw van staal op heipalen, veel glas en ruimte. Dit is nodig, tegen wellicht minder kosten.

Hopelijk komt u door dit memo tot andere gedachten. Laten wij, burgers van de stad Leiden enerzijds en gemeenteraad anderzijds, ons inzetten voor een goed, doordacht plan, *en dat bouwen*.

E. W. van Rijn

Vinger aan de pols

Afgezien van de verscheidene kapvergunningen die de afgelopen tijd zijn verstrekt, is er niet veel aan grote bouwactiviteiten geweest. Het meest ingrijpend in onze wijken blijft het Kamerlingh-Onnes complex: nauwelijks was de bouwvergunning afgegeven of de burgemeester mocht feestelijk de eerste paal slaan. De wijkvereniging was hiervoor niet uitgenodigd. Het voorterrein is intussen geëgaliseerd, maar de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) heeft zich tegen de fietsenstalling uitgesproken.

In het complex van het voormalige Hoogheemraadschap zijn de eerste bewoners gekomen.

De apotheek "Centraal" op de hoek Breestraat/Mandenmakerssteeg is begonnen met een grote interne verbouwing, hetgeen een goed teken is wat betreft de Aalmarktplannen: blijkbaar is zo'n investering nu de moeite waard.

Franceline Hendrikse-Pompe

Erratum

De fraaie foto van de Pieterskerk in het vorige nummer werd gemaakt door de heer Van Rooden en niet Vrooden zoals abusievelijk werd vermeld. Onze excuses!

Boek 'Water in de Wijk'

Zoals U zich nog zult kunnen herinneren vierde de Vereniging voor 'Pieters- & Academiewijk en Levendaal-West' op 21 april haar 25 jarig jubileum. Ter gelegenheid daarvan werden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder een Kunstroute door de Wijk, waarbij 30 Leidse kunstenaars in evenzoveel zaken in de wijk hun werk exposeerden. Deze 'Kunstroute' kreeg veel bijval; ongeveer 5000 mensen hebben de route gelopen. Daarom is besloten om de Kunstroute periodiek te gaan herhalen. Door enige leden van de commissie die het jubileumfeest van de wijkvereniging organiseerde is daartoe per 1 september 2001 de Stichting 'Kunst in de Wijk' opgericht.

Voor het jubileum van de wijkvereniging werd ook, met materiaal van het Gemeentearchief van Leiden, het hoogheemraadschap van Rijnland en de Gemeente Leiden, de tentoonstelling 'Water in de Wijk; verleden, heden en toekomst' in het Gemeentearchief van Leiden georganiseerd. De tentoonstelling ging over de ontwikkeling en het gebruik van de stadswateren in de periode van 1200 tot 2060 in het gebied van de wijkvereniging. Ook de tentoonstelling trok veel belangstelling en publiciteit.

Tijdens de voorbereiding van de tentoonstelling ontstond het idee, om het bijzondere materiaal dat geëxposeerd werd, samen met de begeleidende tekst in boekvorm te gaan uitgeven. De eerste activiteit van de Stichting zal de uitgave van dit boek zijn. Aan het tentoonstellingsmateriaal, dat de basis van het boek vormt, zullen korte schriftelijke bijdragen van bekende Leidenaars over hun ervaringen met of ideeën over het stadswater,

alsmede enige nieuwe tekeningen van de huidige en toekomstige situatie worden toegevoegd. Ook zal de voor de expositie gemaakte Cd-rom, waarin virtueel een vroeger gedempte gracht weer is opengegraven aan het boek worden toegevoegd.

De Stichting denkt hiermee voor een grote groep bewoners een mooi, leerzaam maar vooral bijzonder boek uit te geven over een onderwerp dat zeer actueel is. Alle facetten over de waterhouding in de binnenstad van Leiden uit het verleden en heden worden er in behandeld en ook wordt een visie voor de toekomst gegeven, waarbij het weer opengraven van grachten, met name vanwege de verwachte stijging van de zeespiegel en het probleem van de waterberging, centraal staat.

Het eerste exemplaar van het boek zal op 27 maart 2002 feestelijk worden overhandigd aan de Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland, dhr. Franssen. Het boek zal ca. 120 pagina's tellen, inclusief een genaaid/gebonden omslag, en ca. 100 illustraties (foto's, kaarten en tekeningen) bevatten. De verwachte verkoopprijs zal ongeveer fl 20 bedragen. Het boek zal bij de bekende Leidse boekwinkels en het Gemeentearchief te koop zijn. Leden van de Wijkvereniging zullen het boek met korting kunnen kopen. In de volgende wijkkrant volgen hierover nadere berichten.

Jan Wieles

Pilgrim Archives

In een bijgebouw van het Gemeentearchief is sinds een maand een nieuw informatiecentrum over de Pilgrims gevestigd, met een computerpresentatie en een eigen website voor onderzoek: www.pilgrimarchives.nl. Het centrum is van dinsdag tot en met zaterdag open van 12 tot 16 uur, het adres is Vliet 43.

Franceline Hendrikse-Pompe

STAD SLOKAAL

BURGERZAKEN

Lunch Diner Borrel

Stadslokaal Burgerzaken
Breestraat 123 Leiden tel 071 5661122 fax 071 5125771
www.stadslokaalburgerzaken.nl

FIRMA DE GEUS

Specialiteiten: Boerenkaas - Wijnen - Dieetartikelen

DOEZASTRAAT 8 - 2311 HB - LEIDEN

Leiden met een luchtje

Op 19 december verschijnt een nieuw boek over de geschiedenis van Leiden. In *Leiden met een luchtje* gaat het eigenlijk om de kwaliteit van de leefomgeving in de stad: de straten, het water, het groen, het afval in al haar vormen, de lucht. Kort en goed: hoe hebben de Leidenaren door de eeuwen heen geprobeerd hun stad leefbaar te houden?

Al vanaf het begin hebben de stadsbewoners daarmee geworsteld. In de oudste wetten van de stad (de keuren) zijn al bepalingen te vinden die de vervuiling van straten en grachten tegen moesten gaan en de verantwoordelijkheden voor aanleg en onderhoud van straten, grachten en bruggen vastlegden. En die verantwoordelijk lag indertijd niet bij de overheid, maar bij de burgers zelf. De groeiende nijverheid leidde ook al snel tot overlast, bedreigde de gezondheid van de burgers en noodzaakte het stadsbestuur in de 15e en 16e eeuw al tot bedrijfssluitingen en verplaatsingen. Tegelijkertijd was de stad behoorlijk groen en reeds lang voor er sprake was van een Bomennota beijverde het stadsbestuur zich Leiden te versieren met bomen. Vooral problemen rond verwerking van menselijke uitwerpselen en het huishoudelijk afval, de vervuiling door de nijverheid en de ontwikkeling van het verkeer noopte het stadsbestuur steeds weer om in te grijpen. De ontwikkeling van die overheidsbemoeyenis en de relatie tussen burgers en overheid vormen daarbij twee belangrijke rode draden in het boek.

Leiden met een luchtje beslaat de hele Leidse geschiedenis, van het prilste begin tot de meest actuele ontwikkelingen en discussies. Dan blijkt

ook dat veel zaken, die ons anno nu bezighouden – van zwerfvuil, via parkeerproblemen tot vandalistische jongeren – ook vroeger al speelden. Vanzelfsprekend komt ook de discussie rond de historische bestrating in de binnenstad aan de orde.

Het boek is het resultaat van samenwerking tussen de dienst Milieu & Beheer en het Gemeente-archief en verschijnt in de Leidse Historische Reeks. Het is dikker dan de meeste uitgaven in die reeks, maar bevat dan ook erg veel illustratiemateriaal. De auteur, Cor Smit, heeft overigens beloofd voor de Hart van de Stad krant een aantal stukjes te leveren gebaseerd op zijn onderzoek en toegespitst op de Pieters- en Academiewijk. In dit nummer een eerste bijdrage van zijn hand.

Vuil in de verleden tijd

Wijkcontainers in de Pieters- en Academiewijk

In de afgelopen jaren zijn her en der in de Leidse binnenstad ondergrondse afvalcontainers geplaatst. Ze zijn bestemd voor papier en glas: het gewone huisvuil wordt huis-aan-huis opgehaald en in vuilniszakken aangeboden. Wijkcontainers staan alleen aan de Oranje- en Waardgracht, niet in de Pieters- en Academiewijk. Weinig mensen weten dat er vroeger heel veel *wijkcontainers* in de wijk stonden en dat de eerste (ondergrondse?) wijkcontainer ooit in de Pieters- en Academiewijk verscheen, op de Vismarkt. Daarvoor moeten we een paar honderd jaar terug in de tijd.

Vuil voor de deur van je buurman

De talloze beerputten die gevonden worden lijken te vertellen, dat men in de Middeleeuwen wel een plekje had op de huiselijke troep kwijt te raken. Bovendien was afval nog goed herbruikbaar, bijvoorbeeld om land te bemesten (compost!) of gewoon op te hogen. Het was immers allemaal organisch materiaal en de boeren hadden er zelfs geld voor over om aan het 'stadsslijk' te komen. En je verwacht toch ook niet in een stadje van 10 à 15 duizend inwoners, waar iedereen elkaar ongetwijfeld kende, dat men de troep bij elkaar voor de deur gooide.

Maar al in de oudste keurboeken van de stad Leiden, uit het laatste kwart van de 14e eeuw, staan bepalingen die een ander verhaal vertellen. Het stadsbestuur vond het nodig te bepalen dat er geen vuilnis gegooid mocht worden op de

De Vismarkt, afbeelding uit besproken boek Cor Smit

roosters die het vee tegen moesten houden en die normaliter de grens tussen wereldlijk en kerkelijk gebied markeerden, en evenmin in de stegen aan de noordkant van het Pieterskerkhof en op een aantal specifieke plekken, zoals bij de school. Overtreders konden een boete van 12 schellingen tegemoet zien. Degene die de overtreding aangaf kreeg een beloning van 2 schellingen, maar het was ook nodig een boete op te leggen aan mensen die kwaad spraken van die aanbrengrer! Dat men "vuylnes voir yements dore" gooide, oftewel de troep bij de burens voor de deur gooide, was gedurende de hele Middeleeuwen een probleem, dat aangepakt werd door met fikse boetes te dreigen. Keer op keer werden nieuwe verbodsbepalingen en waarschuwingen omgeroepen door de boden van het stadhuis. Het lijkt weinig geholpen te hebben.

Vuilnisputten

In de tweede helft wierp het stadsbestuur een nieuw wapen in de strijd. In 1463 liet men van natuursteen een speciale vuilnisput metselen op de nieuwe Vismarkt achter het stadhuis, de eerste "openbare beerput" in Leiden of eigenlijk de eerste ondergrondse afvalcontainer! In het keurboek van 1508 werd nog eens klip en klaar bevestigd, dan men alleen vuilnis in het "vierkant" achter het

Stadhuis mocht storten.

Er zouden er nog veel vuilnisputten volgen. Particulieren mochten ze zelf in hun straat bouwen, maar dan wel pas na goedkeuring door het stadsbestuur. Toen bewoners van de Boommarkt dat zonder toestemming deden, moesten ze ook prompt afgebroken worden, te meer daar ze overlast voor de houtmarkt ter plekke veroorzaakten. Rond 1540 werd bepaald dat burgers hun huishoudelijk afval alleen nog maar in goedgekeurde vuilnisputten mochten gooien. Bovendien riep het stadsbestuur de bewoners op te waarschuwen, wanneer er bij hen in de buurt geen vuilnisput was. Dan zou de stad er zelf een laten bouwen. Dat gebeurde onder meer in het bon (buurt) Over tHoff (tussen Langebrug, Rapenburg en Gravensteen), in die tijd een buurt waar veel minder kapitaalkrachtige mensen woonden.

Die vuilnisputten in Over tHoff waren in beheer bij de burgemeesters van de stad en die verhuurden deze putten weer aan vuilnisophalers, de zogenaamde *rapers*. Want afval was handel en de afvoer van de troep was in handen van het ondernemertjes. Deze *rapers* betaalden de particulieren en de stadsbestuurders voor het afval uit hun vuilnisputten en verkochten dat weer aan de boeren in de omgeving. Dat betekende overigens niet dat het vuil vlot uit de stad verwijderd werd. In ieder

geval klaagde het stadsbestuur erover dat ze het vuil te lang lieten liggen en bepaalde in 1564 zelfs dat deze handel verbeurd verklaard zou worden, wanneer de putten niet vóór zaterdag geleegd zouden zijn.

Dergelijke (huis)vuilputten bleven zeker nog tot de 18e eeuw in het Leidse stadsbeeld aanwezig. Maar in de loop van de 17e eeuw zouden ze voor de gewone burgers minder belangrijk worden. Toen werd namelijk de huis-aan-huis-inzameling van huishoudelijk afval ingevoerd. Er bleven nog wel putten tot in de negentiende eeuw op de openbare weg, maar die waren vooral bestemd voor paardenmest (al werden ze in dit rioollose tijdperk ook voor andere uitwerpselen gebruikt).

Cor Smit

Beeldenstorm en kaalslag

In de vorige wijkkrant werd al gewezen op een leeuwtje dat op de poort van het Gerecht bij werkzaamheden zwaar is beschadigd. Het is nog niet hersteld. Op 21 november is opnieuw een beeldje, ditmaal van het bordes van het stadhuis vernield. Het is onherstelbaar gebroken en er moet een replica voor in de plaats komen. Op diezelfde dag is het Vredesmonument op de Garenmarkt onttakeld zodat het naar Kasteel Poelgeest kan verhuizen. Ook het groen in onze wijken heeft het ernstig te verduren: op de Korevaarstraat zijn platanen gekapt, op de Garenmarkt iepen die ziek waren, en op het terrein van de Sterrenwacht (eigendom van de Universiteit) is veel hoog en laag groen verdwenen. Wij hebben onze zorgen hierover bij de gemeente gemeld en wachten op antwoord, ook wat betreft herplanten.

Franceline Hendrikse-Pompe

De Langebrug

foto's Hans Slot

Een van de bekendste straten in de wijk bezit een zo op het oog heel merkwaardige naam, die niet eindigt op steeg, straat, gracht of iets dergelijks, maar op brug. Een vreemdeling in Jeruzalem zal dan ook eerder denken aan een haast eindeloze brug over een enorm breed water, dan aan een gewone binnenstadsstraat. Zo was de vroegere naam van de huidige Rembrandtbrug over het brede Galgewater: Lange Houten Brug. De naam Langebrug is eigenlijk een nieuwere naam die de oudere, (Overwulfde) Vollersgracht, verdrongen heeft. Voor een deel zal dat te wijten zijn aan het feit dat er nog een Vollersgracht of Voldersgracht in Leiden was, tussen wat nu Van der Werfstraat heet en de Oude Vest. Om die haast Babylonische spraakverwarring te kunnen volgen, moet hier eerst iets over het vollen verteld worden.

Vollen is verwant aan vullen en betekent het verdichten van het weefsel van (wollen) lakens, dusdanig dat alle vezels verworden tot een massa, waarin geen afzonderlijke draden meer te zien zijn, zoals bij een biljartlaken. Van een dicht geweven doek wordt het tot een soort vilt, een dikke, zachte, warme stof van uitzonderlijk goede kwaliteit. Het Leidse laken was zelfs zó uitstekend, dat als je bij je trouwen een lakens pak liet maken door een kleermaker (alleen een professional hoorde met dergelijke dure stoffen te werken), dan kon men het gebruiken als je begraven werd, zonder dat het volstrekt afgedragen was. Zo'n lakense pak was bovendien amper aan mode onderhevig, zeker niet als het zwart was. Laken kon in alle kleuren van de regenboog geveerd worden, en juist de kleurenpracht heeft de naam van het in Leiden geproduceerde laken eeuwenlang over de hele wereld hoog gehouden. Maar behalve de kleur was ook de fabricage eersteklas te noemen, waarbij het vollen een belangrijke rol speelde. Om de wollen draden goed te laten vervilten, was toevoeging van ammoniak noodzakelijk. De eenvoudigste en goedkoopste manier om dat te krijgen was menselijke urine verzamelen; de Tilburgers danken daaraan hun bijnaam *kruikenzeikers*. In een toch al niet welriekende buurt, met stinkende grachten vol afval, moeten vooral de tonnetjes in de achterbuurten een allerdoordringendste geur afgegeven hebben. Het was niet voor niets dat iedereen die het zich kon veroor-

BURGERSDIJK & NIERMANS
» TEMPLUM SALOMONIS «

BOEKHANDEL • ANTIQUARIAAT
VEILINGHUIS
SINDS 1894

NIEUWSTEEG 1, 2311 RW LEIDEN 071 • 512 10 67
WEB-SITE: WWW.B-N.NL

loven in de warmere maanden naar zijn *speeltuin* (een soort volkstuintje, waar geen groente verbouwd werd) net buiten de singels vluchtte. De Groenhovenstraat en Witte Rozenlaan (thans –straat) herinneren nog aan de lanen waaraan de kleine lusthoven gebouwd werden. Naast urine werd een vette substantie gebruikt, vaak volaarde, dat is een speciaal soort vette klei uit Vlaanderen en Brabant, of ranzige boter. Het geweven laken werd op de bodem van een volkuip gelegd, waarna er volaarde en urine werd toegevoegd, en dan moest het laken langdurig gestampt worden opdat het vervuilen door en door zou plaatsvinden. Er was wel een vollersstaf, een soort houten stamper, maar dat werkte niet echt perfect als dat met handkracht ging. Daarom werd met name in de Middeleeuwen een andere methode gebruikt: zoals in die tijd potige kerels ook klei voor de steenfabricage kneedden door er met hun blote voeten in rond te stampen, evenals de bakkers hun deeg en de wijnboeren hun druiven, stonden ook de vollers in hun kuipen te stampen. Het begrip *trappe-laarshuisje* als onderkomen waar vollers bezig waren, zal duidelijk zijn. Voetvollers zijn tot tegen 1800 actief gebleven, maar inmiddels had ook hier de mechanisatie al heel wat van het zwaarste werk overgenomen. Eerst kwamen er door paarden aangedreven ros-volmolens en vanaf 1620 de wind-volmolens. Het werk was en bleef echter onaangenaam en werd dan ook verricht door meest ongeschoolde mannen, die bovendien bij rellen altijd op de eerste rij stonden en sneller dan wie ook tot stakingen en dergelijke overgingen.

Aangezien ammoniak een vrij agressieve stof is, die kleding ook vreselijk vies maakt, stonden in ieder geval in de warmere maanden de vollers in

hun blootje in de smurrie te stampen. Als de werkdag erop zat, spoelden ze zich even in een gracht af. Omdat sommigen daarna in hun Adams-werkkleding naar huis gingen, was het nodig dat het stadsbestuur dit streken verbood. Na de introductie van de windvolmolens, die omwille van de windvang een flink stuk buiten de stadswallen moesten staan, verdween dit vieze onderdeel van het productieproces uit de stad, evenals het uitspoelen van de nog vol smurrie zittende lakens na het vollen. Zelfs de weinige voetvollers kregen onderdak buiten de stadsmuren, met name aan de Hoge Morsweg.

De erven van de huizen aan de Breestraat zijn zeer diep, waardoor er op de achtererven tegen de Langebrug aan veel ruimte was voor *werkhuizen*, de primitieve fabriekjes waar het geweven laken de verdere fasen in het productieproces doorliep. Ook een naam als Wolsteeg herinnert daar nog aan. Dat het benodigde water voor het wassen van de wol, het aanlengen van de volaarde en dergelijke, het spoelen van de lakens en het maken van de verf, uit het dichtstbijzijnde openbare water gehaald werd, ligt voor de hand. Dat was hier de gracht die liep van Rapenburg tot Steenschuur en al gauw de naam Vollersgracht kreeg. De achterbebouwing stond met zijn voeten in het water; er was alleen een smalle straat aan de kant van Pieterskerkgracht, Zonneveldsteeg (-straat) enz. Het was hier toen dus een drukke bedoening, en vooral ook een stinkende bedoening.

Al tegen het einde van de 16e eeuw werd onder leiding van stadssecretaris Jan van Hout, die zelf ook een tijd op de Breestraat en in de buurt van de hoek Papengracht-Langebrug gewoond heeft, begonnen met het concentreren van alle stinkende werkjes in nieuwe ros-volmolens aan de Vollersgracht (en later ook Volmolengracht) bij de Oude Vest. De oude Voldersgracht werd daarna een woongracht, zij het dat aan de Breestraatkant veel koetshuizen en stallen waren. En zeker voor die koetsen was het nodig bruggen over de gracht te maken, voor zover die er al niet waren. Op het laatst waren het er zoveel, dat het leek alsof er

	SPECIAALZAAK VOOR THERAPEUTISCHE ELASTISCHE KOUSEN BANDAGES, MEDISCHE HULPMIDDELEN
	Mevr. J.J. Dickhoff v.d. Linden
Ziekenfondsleverancier Geopend maandag 13-17 uur, dinsdag t/m vrijdag van 9-17 uur of na telefonische afspraak.	
Doezastraat 27 2311 HA Leiden Tel. 071-513 27 45	

hier en daar helemaal geen gracht meer was. Dit zal aanleiding gegeven hebben voor de volkse aanduiding "lange brug", en tot de gedachte de gracht maar helemaal weg te moffelen. Daartoe werd een gewelf gemaakt van de walmuur tot aan de muur van de bebouwing aan de Breestraatkant, dusdanig diep en plat dat er op het gewelf plaats was voor wat zand en bestrating. De overwulde vollersgracht kon daardoor niet meer dienst doen als open riool of om er water uit te halen, maar verwerd tot een gewoon riool, waar alle huizen in de omgeving op loosden.

Het overwulven van de gracht is niet in één bouwstroom gegaan, maar verliep in fasen. Het eerste deel, tussen Plaatsteeg en Pieterskerkchoorsteeg, werd in 1604 aangepakt, gevolgd in 1616 door het deel tussen Steenshuur en Boomgaardsteeg en een jaar later het deel tussen Pieterskerkchoorsteeg en het Rijnlandshuis. De laatste twee stukken werden in 1648 resp. 1668 overwulfd, tussen Pieterskerkgracht en Papengracht en vandaar tot aan het Rapenburg. Toen het laatste stukje Vollersgracht onder de straatstenen verdween, was de benaming Langebrug inmiddels volledig ingeburgerd. Maar terwijl de laatste stukken nog open waren, waren de klachten over onvoldoende doorstroming van het water, of wellicht eerder rioolslib, dusdanig toegenomen dat het stadsbestuur in 1645 een hondenmolen liet bouwen in de gracht bij het Rapenburg. Hier liepen grote honden in een tredrad om daarmee een watermolen aan te drijven die het vuile water wegpompte, waardoor er vers, zij het wel niet kristalhelder, Steenshuurwater toestroomde. Doordat beide einden van de gracht af te sluiten waren, kon hij ook leeggehoosd worden, waarna men de op de bodem verzamelde bagger weg kon halen. Daartoe werden ook op

enkele plaatsen de straatstenen verwijderd en een vierkant mangat in de kruin van het gewelf gehakt, waarna de bagger in emmers naar boven getakeld werd. Eens in de zoveel jaar moest deze operatie plaatsvinden. De sluisdeurtjes hebben nog tot rond 1900 gefunctioneerd.

Omdat het gewelf vrij hoog zat, was het mogelijk om met een lage schuit, zoals een kano, het hele eind onder de Langebrug door te varen. Maar deze duistere tocht was weinig aangenaam, zodat het geen echte toeristen-attractie genoemd kon worden. Bovendien werd het verkeer steeds zwaarder en intensiever, terwijl de conditie van de muren verminderde en de gracht ook niet op de rioolbemaling aangesloten kon worden. Dit alles noopte de gemeente ertoe de straat af te sluiten voor zwaar verkeer en plannen te ontwikkelen om het gewelf te verwijderen en er een gewoon riool te leggen. Dit kwam in een stroomversnelling toen het Ministerie van Binnenlandse Zaken een soort subsidieregeling invoerde om de conjuncturele werkloosheid te bestrijden. Wanneer een gemeente bepaalde publieke werken eerder uitvoerde dan de planning i.v.m. de toestand van de gemeentekas toeliet, kon er subsidie toegekend worden. Het plan voor het rioleren en bestraten van de Langebrug en de Papengracht (het zuidelijk deel, dat op dezelfde manier overwulfd was als de Langebrug) werd geraamd op fl 440.000,-, waar het Rijk 75 % van zou betalen, zodat de gemeente zelf nog fl. 110.000,- moest vinden. Dit plan werd op 6 maart 1953 naar de Gemeenteraad gestuurd, maar omdat er kort voor de vergadering van 9 maart een telefoontje kwam dat de Commissaris voor de Werkgelegenheid geen subsidie kon beloven, mogelijk omdat het herstel van de schade van de Watersnood een maand eerder zeer veel geld zou gaan vergen, werd dit punt op de lange baan geschoven. Op 24 mei

RIJSTTAFELEN IN
INDONESISCH RESTAURANT

ANAK BANDUNG

Wellicht de lekkerste rijsttafel

Dagelijks geopend van 17.00 -23.00 uur.
GARENMARKT 24A, 2311 PJ LEIDEN
TELEFOON 071- 512 53 03

1954 informeerde raadslid L. Questroo eens hoe het er mee stond en wethouder Jongeleen beloofde dat binnen een paar weken de knoop doorgehakt zou worden: of alles toch maar uit de gemeentekas betalen, of eindeloos gaan wachten op een nieuwe mogelijkheid om subsidie te krijgen. Uit het voorstel van 13 oktober blijkt dat de urgentie dusdanig hoog was, dat wachten niet langer meer verantwoord was. Bovendien zou tegelijkertijd de straatverlichting vernieuwd worden. Door de loonstijgingen waren de kosten inmiddels wel tot f 460.000,- opgelopen, maar de Gemeenteraad gaf vijf dagen later toch het groene licht. Bij de aanbesteding op 25 februari 1955 en de gunning op 26 maart werd het karwei aan G. Hulsebosch te Bloemendaal voor f 294.500,- opgedragen. Alle werkzaamheden dienden afgerond te zijn uiterlijk 13 juli 1956. En zo is dus in 1955/56 een stevige Langebrug gerealiseerd.

Waar het middendeel van de straat grotendeels uit gewone huizen bestaat, kenden de uiteinden enige bijzondere bebouwing. Bij het Rapenburg stond aan de noordzijde tot de Reformatie van 1572 de kapel van het St. Barbaraklooster. Zeer kort deed deze dienst als onderkomen van de Universiteit na de oprichting in 1575 en daarna werd het Prinsenhof, waar diverse prinsen van Oranje en kinderen van de Winterkoning opgevoed werden. Nadat bij het Eeuwig Edict het stadhouderschap aan de Oranjes onttrokken was, verviel de bestaansreden van het Prinsenhof en werd het dus afgebroken; de huizen aan het Rapenburg werden in 1668 gebouwd. De kapel bleef nog ruim vijftig jaar bestaan en deed o.m. dienst als opslag van wapentuig. Aan de zuidzijde staat een zeer groot huis dat strekt van Rapenburg tot Papengracht; hierin werd o.m. het Hopital Wallon ingericht en na de Stadhuisbrand was hier de gemeentesecretarie geves-

tigd (1929-1940). Het zuidoende van de Langebrug had zeer veel te maken met de ramp met het kruitschip op 12 januari 1807, toen hier tientallen huizen weggevaagd werden. In eerste instantie bleef het Rampterrein onbebouwd, maar aan de Breestraatkant verrezen in 1835 de St. Petruskerk en in 1850 de gebouwen van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en de sociëteit die in de wandeling Vrouwenverdriet genoemd werd, later gesloopt om er een school te kunnen bouwen. In de afgelopen eeuw werden dat een brandweergarage en het gebouw van de Sociale Dienst. Op het terrein ertegenover, de Kleine Ruïne, werd in 1859 een aantal laboratoria gebouwd, thans bekend onder de verzamelnaam Kamerlingh Onneslaboratorium. Juist aan de Langebrugkant daarvan wordt thans nieuwbouw gepleegd. In het middendeel is wellicht nog noemenswaard het gildehuis van het Bakkersgilde op nummer 52; dit was daar aan het einde van de 18e eeuw in een gehuurd pand ondergebracht. In dat kader kan nog vermeld worden dat in de Boomgaardsteeg tot aan de Ramp het zeer fraaie gildehuis van de droogscheerders en lakenbereiders gevestigd was, mogelijk nog herinnerend aan de vele textielarbeiders die hier gedurende zovele eeuwen hun schamele brood verdienden, onder meer met vollen.

En zo is de dijksloot, die het water van de hoger gelegen Breestraat moest afvoeren en een kleine rol kon spelen als verdedigingsgrachtje, geworden tot een stinkgracht, daarna een riool en tenslotte de aardige binnenstadsstraat, die associaties oproept met het Amsterdamse Spiegelkwartier i.v.m. de vele antiekzaakjes e.d. Waar ooit de beroemde schilder Frans van Mieris bijna in de modder smoorde na bij zijn collega Jan Steen in diens kroegje in het steegje tegenover de Wolsteeg iets te veel alcoholica genuttigd te hebben, slingert zich nu moeizaam wat verkeer. De Langebrug: een oord waar het nu toch wel goed toeven is en het nooit meer zo erg zal stinken als in vroeger eeuwen.

P.J.M. de Baar

DE KLER

...uw complete boekhandel

Boeken - kranten - tijdschriften
Kantoorartikelen - wenskaarten
Ramsj-artikelen - CD-roms

Breestraat 161, 2311 CN Leiden, 071-5120885/5141063
info@dekler.nl

Belvédère aan de witte singel: verslag van een excursie

Op zaterdag 10 november is de wijkvereniging te gast bij Jan de Koning, prefect van de Hortus Botanicus en Vincent Icke, hoogleraar Astrofysica. De Koning schetst in het kort de geschiedenis van onze botanische tuin (in 1594 gestart met De l'Ecluse en Cluyt alias Clusius en Clutius). Nieuw voor mij was het feit dat de oude Oranjerie, een ontwerp van Daniël Marot, van 1744 tot 1815 slechts deels voor de overwintering van kuipplanten bestemd was. Een verzameling antieke beelden stond centraal (vandaar ook de nissen in het middendeel) terwijl in de linkervleugel naturalia (fossielen, opgezette dieren etc.) uitgesteld waren. Deze collecties vormden de basis van de latere musea voor Oudheden, Natuurlijke Historie en Geologie. Velen knikken droef als het onvermijdelijke lot van de kolossale bruine beuk in de voortuin ter sprake komt. Door schimmel aange-tast moest deze gekapt worden. Dan stapt de spreker over naar het heden en de toekomst. De vorig jaar gerealiseerde Wintertuin functioneert naar verwachting. Voor een gezondere financiële situatie moeten er echter nog meer bezoekers naar de Hortus gelokt worden, waarbij honderd-duizend per jaar het streven is. Dit is dan wel het tevens het maximale aantal wat de Hortus kan "behappen" zonder concessies aan het groen en de rust.

En nu valt voor het eerst de naam Belvédère-Plan. Voor uitvoering van de restauratie- en herinrichtingsplannen van Paterstraat tot Kaiserstraat wordt onder deze noemer een aanvangssubsidie van 1 miljoen door het Rijk verstrekt. Ook het Leids Universiteits Fonds is met een inzamelingscampagne begonnen. Het eerste project is de restauratie van

de oude Oranjerie en aanpassing voor verhuur ten behoeve van evenementen. Ook voor bijvoorbeeld bruiloften zal deze lokatie dan te huur zijn. (Hierop kijk ik mijn verloofde diep in de ogen: zullen we dan eindelijk maar eens....?) De afgesloten noordzijde van de hortus, gelegen aan de Paterstraat en de Doelengracht is De Koning een doorn in het oog. Hij zou graag een meer open verbinding met de straat aldaar creëren. De vakwerkgebouwtjes (ca. 1880) zijn echter evenals de Oranjerie (1744) tot monument verklaard, maar sterk verwaarloosd. De tussenliggende trafo-huisjes zijn geen monument, maar wel noodzakelijk voor de stroomvoorziening van academiegebouw en WSD-complex.

De kassen, waaronder de markante maar bij stevige bries rammelende Victoriakas, zijn ook geen monument, maar zijn wel aan restauratie toe. In de jaren dertig zijn ze gebouwd in de huidige U-vorm om de gigantische ginkgo heen. Deze Japanse vleugelnoot is van het mannelijk geslacht, met als bijzonderheid één vrouwelijke tak erop geënt.

Dan betreden we door het hek (De Koning: "Let op, dit staat er binnenkort niet meer") het Sterrenwacht-terrein en neemt Vincent Icke het woord. De plek van het complex is halverwege de 19e eeuw afgeknabbeld van het Hortus-terrein. Met uitvoering van de Belvédèreplannen worden de delen weer samengevoegd. Hierbij hoort dan het slopen van enkele bijgebouwen en doortrekken van de 5e Binnenvestgracht tot aan de Witte Singel. Dit geeft plaats voor meer groen als verlenging van de Hortus. Ook zou een deel van de voormalige stadswal daar weer zichtbaar gemaakt kunnen worden. Icke blijft ook realistisch: vrij entree vanaf de Kaiserstraat is wellicht niet mogelijk vanwege (drugs)overlast. Dan lopen we naar het witte hoofdgebouw. Icke benadrukt het wetenschappelijk belang van de Leidse observaties van het uitspannel in de historie. Ook was er een econo-

**Nederlandsche
Uitgeversmaatschappij B.V.**

Wij verzorgen:

- Uitgave van boeken en tijdschriften
 - DTP en lay-out
- Offset druk, verzamelen en binden in eigen beheer
 - Advertentiewerving
- Exploitatie en distributie van periodieken voor vereenigingen
 - Losbladige uitgaven
- Beheer van abonnementsbestanden

Aalmarkt 11 Tel: 071 - 514 37 47
 2311 EC Leiden Fax: 071 - 513 36 29
 E-mail: info@numij.nl Internet: www.numij.nl

The Painting Lady
Lijstenmakerij

Korevaarstraat 51 Tel. 071 5121613
 2311 JT Leiden Fax 071 5134540

misch belang (navigatie op de sterren door de VOC-schepen). Helaas zetelt sinds enige tientallen jaren zetelt de vakgroep niet meer op de oude stek, nu zitten er de biologen. Amateursterrenkundigen gebruiken en onderhouden de reuzetelescoop gelukkig nog.

We klauteren in het hoofdgebouw naar boven en wachten in het duister onder de koepel. Dan draait Icke aan een groot wiel en schuift een spleet open en zien we de hemel. De gehele koepel kan ook nog draaien om de opening op de gewenste richting te zetten. De met gebogen houtdelen beklede koepel wekt bewondering: elk plankje exact op maat gemaakt. Geheel verborgen in de schokvrije schacht ontdekte Icke een console van natuursteen ("alleen voor God zichtbaar") maar toch met een sierlijk gestoken krullen. Dat is pas ambachtelijkheid.

We stommelen naar beneden en krijgen van onze rondleiders de belofte dat de wijkbewoners (Icke: "Dat ben ik zelf ook.") op de hoogte gehouden zullen worden bij de besluitvorming aangaande ingrijpende zaken bij de herinrichting van de complexen. Bij verlaten van de Sterrewachtlaan valt mijn oog op het bordje "Vallende stenen" aan de muur van de Van Der Klaauwtoren. Is de slopersbal hier niet meer nodig en stort het gebouw vanzelf in? Napratend met Glühwein in een van de talloze café's in onze wijk kunnen we terugzien op wederom een leuke, leerzame excursie.

José Plevier

*Meer lezen over de Belvédère-plannen:
zie Mare, nr. 14, 6/12/2001, p. 9
(<http://www.leidenuniv.nl/mare/2001/14/09.html>)*

match
MORE THAN SPORT

Match Leiden Breestraat 133 Telefoon: 071 - 512 39 53	Match Laren Brink 11 Telefoon: 035 - 531 27 15

www.matchsport.nl

Parkeerbeleidsplan en RGL: reacties van de wijkvereniging

De wijkvereniging heeft de afgelopen maanden verschillende brieven naar de gemeente geschreven in reactie op de diverse plannen die thans spelen. Deze brieven zijn te uitvoerig om in hun geheel in deze krant op te nemen, maar hieronder vindt u de inhoud naar essentie. Een brief aan de gemeente over de Aalmarktplannen staat elders in dit nummer afgedrukt.

Reactie wijkvereniging op parkeerbeleidsplan

De wijkvereniging heeft aandacht gevraagd voor de toenemende parkeerdruk in de wijk. Op de laatste ledenvergadering bleek dat het voor de vergunninghouders in de wijk steeds moeilijker wordt om nog een plaats te vinden. Dat komt door de stijging van het aantal woningen en wooneenheden, door de opheffing van parkeerplaatsen en doordat niet-vergunninghouders vooral 's avonds illegaal parkeren. De wijkvereniging zou graag zien dat de gemeente een realistische behoefte-schatting hanteert en dat het aantal bewonersplaatsen minimaal op het huidige peil blijft. Bij opheffing van plaatsen, bij voorbeeld in het kader van 'Binnenste Beter', dus graag compensatie!

Reactie wijkvereniging Rijn-Gouwe-Lijn (RGL)

Dat de plannen om te komen tot een tram door de Leidse binnenstad nu concreter beginnen te worden, stemt ons tevreden. Voor delen van het 'achterland' wordt de binnenstad zonder overstap bereikbaar, waartegenover staat dat andere trajecten juist meer overstappen gaan vragen.

Er is echter een punt van grote zorg. Dit heeft te maken met de 'maat' van de RGL, waardoor de fietser op verschillende plekken weggedrukt zal worden. Dat geldt in elk geval voor de hoofdfietsroute door de binnenstad naar het station waar onvoldoende ruimte is voor zowel de RGL als de fiets. Fietzers zullen via de Nieuwe Beestenmark/Molen de Valk/Schuttersveld naar het station moeten. Kan de RGL niet bescheidener van afmeting worden? De Amstelveenlijn (en eveneens de sneltram Nieuwegein) die ook gebruik maken van de trein-spoorbreedte hebben een veel kleinere afmeting. Bij een kleinere maat kunnen wellicht perrons gerealiseerd worden in de Breestraat en wordt de bocht Breestraat/Prinsessekade makkelijker genomen waardoor kap van bomen op deze kade niet noodzakelijk is.

Een leven op de Vliet

Afgelopen zomer is mevrouw Dien Hagenbeek-van Weeren vanuit haar geboortehuis op Vliet 39 verhuisd naar een serviceflat buiten onze wijken. Uitgezonderd een vrij korte periode heeft zij 87 jaar op de Vliet gewoond, en weet dus veel te vertellen over het leven aan een Leidse gracht in de loop van de twintigste eeuw.

Toen zij in 1914 werd geboren, woonden er in haar huis behalve haar ouders en een ouder broertje ook twee tantes. Later zouden er nog twee broertjes bijkomen. Haar vader had een zaak voor woninginrichting in de Bakkersteeg (nummer 12), op de Vliet zelf waren diverse winkeltjes en werkplaatsen waaronder een aardappelhandel (Vliet 35), een uitdragerij (Vliet 34) en een lompenhandelaar (Vliet 52). Op Vliet 46 woonde "de laatste man [patiënt] van Goeie Mie" die een arm miste. Waar nu de nieuwbouw van het gemeentearchief staat, stonden woonhuizen tot aan het water, en op dat laatste stukje Vliet waren geen bomen of straatlantaarns. De Vliet zelf werd gebruikt voor het grofvuil, regelmatig verdwenen afgedankte kinderwagens en matrassen in het water. Van de wolfabriek die op het terrein tussen de Vliet en Kaiserstraat stond kwamen af en toe fantastische kleuren het water in, zodat er dan weer een rode dan weer een groene of blauwe Vliet was.

De familie Van Weeren was de enige in de buurt met telefoon, hetgeen in de Tweede Wereldoorlog een belangrijk communicatiemiddel bleek, toen de familie in het verzet zat. In 1939 was mevrouw met Kees Hagenbeek getrouwd en verhuisd naar Voorburg, waar zij anderhalf jaar heeft gewoond. In 1941 heeft zij in het Oranjehotel gevangen gezeten en is door het Kriegsgericht vrijgesproken, maar in datzelfde jaar kreeg haar man TBC en moest onderduiken. Een jaar later werd hun zoon Kees geboren. Na een overval in het huis in 1944 is mevrouw met haar moeder en zoon (de mannelijke leden van de familie waren al ondergedoken) tot februari 1945 ondergedoken. Haar man is eind 1944 aan zijn ziekte bezweken.

Mevrouw kan zich de bevrijding nog levendig herinneren: voor haar huis had haar vader behangtafels van de zaak neergezet, kruidenier Zierikzee uit de Molensteeg en slager Berger uit de Doezastraat hadden erwten en vlees geleverd voor

enorme hoeveelheden erwtensoep en de hele Vliet werd uitgenodigd voor een feestmaaltijd.

In alle jaren na de oorlog is er wel het een en ander aan de Vliet veranderd: veel bedrijven verdwenen, woonhuizen aan de oneven kant werden studentehuizen, in 1967 was de eerste nieuwbouw van het gemeentearchief klaar (waarvoor de huizen langs het water moesten wijken), in 1986 kwam de Lucas van Leyden-school op de plek van Sijthoffs fabriek, en in 1995 kwam er weer nieuwbouw van het gemeentearchief. Mevrouw Hagenbeek-van Weeren heeft tot aan haar pensioen verschillende beroepen uitgeoefend. Haar geboortehuis is kort geleden verkocht.

Franceline Hendrikse-Pompe

Nog een leven op de Vliet

Op 23 november van dit jaar heeft een oud-bewoonster van de Vliet, mevrouw Jaantje van de Reijden-Stouten, haar eeuwfeest gevierd in haar voormalige woonhuis op Vliet 25. Zij is daar in 1925 met haar man een wasserij begonnen en heeft er tot 1996 gewoond. Wij feliciteren haar hartelijk met zo'n bijzondere gebeurtenis!

Ook een eeuwfeest wordt dit jaar op de Vliet gevierd door drukkerij van der Linden, die voor uw wijkkrant zorgt. Terwijl in de loop van de afgelopen eeuw steeds meer bedrijven uit de binnenstad zijn verdwenen, houdt deze drukkerij stand. Reden voor ons om hun geluk te wensen en succes voor de toekomst!

Franceline Hendrikse-Pompe

Binnenste Beter

Afgelopen najaar heeft de gemeente haar plannen voor de herinrichting van de Pieterskerkhof en omliggende stegen bekend gemaakt, eerst aan het bestuur van de wijkvereniging en de werkgroep Steenrijk-Straatarm, daarna met enige aanpassingen ook aan direct omwonenden. In een reactie hierop heeft het bestuur in een brief de gemeente gevraagd vooral goed te communiceren met bewoners, ook tijdens en na de werkzaamheden, en zijn grote voorkeur uitgesproken voor de huidige bestrating van het Pieterskerkplein. Hoewel de bestrating volgens de plannen veel beter zou worden dan in vorige voorstellen, maakt iedereen zich zorgen over het straatmeubilair. De betonnen bankjes die mogelijk op het Pieterskerkplein komen en vooral het verdwijnen van de paaltjes baren grote zorgen. Bij het ter perse gaan van deze krant waren de werkzaamheden nog niet begonnen.

Franceline Hendrikse-Pompe

Bestrating pieterswijk

nota van visie tot uitvoering en schetsvoorstel

De Werkgroep Steenrijk of Straatarm heeft met vreugde kennisgenomen van het feit dat de gemeente een aanzienlijk bedrag heeft vrijgemaakt voor de bestrating van de Pieterswijk. Het is mooi dat na zoveel jaren wachten op onderhoud het plaveisel eindelijk aan de beurt komt. Het lijkt ook een grote uitdaging, nu eindelijk de bestrating van onze prachtige, oude wijk in oude luister te herstellen, door de plaatsen waar oude materialen langzaam aan door gebruik zijn versleten, door gebrek aan onderhoud zijn weggevallen, of zelfs zijn weggeroofd, te restaureren. Echter, belangrijke onderdelen van het voorstel deugen niet en moeten dus worden aangepast. Op voorname punten is zelfs een fundamentele koerswijziging nodig.

Betonnen banken (zoals die sinds kort al op andere plaatsen in de stad zijn neergezet), lintgoten (met ijzeren roosters, zoals recent bijvoorbeeld in de Haarlemmerstraat toegepast) en ander trendy materiaal horen volstrekt niet thuis in onze wijk. Bewoners en bezoekers houden van het prachtige oude materiaal, dat bescheiden, zonder luidruchtig aandacht te vragen, harmonieert met de monumentale bebouwing. Er is geen plaats voor brutaal eruit springende banken en lintgoten en, in het algemeen, voor detonerende materialen. Die vernietigen immers de rustige, robuuste kracht die uitgaat van de harmonieuze eenheid van de wijk, de trots van iedere Leidenaar, opgebouwd uit vele, maar ondergeschikte, dienende details. Wethouder Hillebrand wil de betonnen banken die de gemeente nog "over" heeft, tijdelijk hier plaatsen, in afwachting van andere, nog te ontwerpen banken. Dat moet hij liever niet doen: de bestaande banken storen niet, "tijdelijk" duurt in Leiden soms lang en het nieuwe ontwerp moeten we eerst zien.

Dan: de bestrating van het Pietersplein. Het voorstel houdt hier in dat de thans aanwezige, echt Leidse gemengde blauwe en rode rijnklinkertjes, diagonaal gelegd in vierkanten, omzoomd door keien, er allemaal uitgehaald worden en in halfsteens verband worden teruggelegd. Beter is alles te laten liggen. De bestrating ziet er nog prima uit. Het ontwerp dat indertijd voor de bestrating is gekozen, is een goed, uitgebalanceerd ontwerp dat door de carrégewijze indeling een knappe optische ruimtewerking realiseert. Volstaan kan worden met het aanpakken van de (weinige) plekken die onderhoud behoeven. Dat is ook financieel aantrekkelijk en bovendien wordt zo onnodige breuk voorkomen. De bestaande diagonale legging is niet alleen mooier maar ook sterker dan het voorgestelde halfsteens verband. Je loopt prettiger op diagonaal gelegde bestrating en die slijt veel minder. Dat zie je nu op de plekken waar reparaties in halfsteens verband zijn uitgevoerd: de stenen gaan meteen wijken en er vertonen zich kieren. Hier geldt dat wie alleen maar wil veranderen omdat hij weer eens iets anders wil, tot bezinning moet worden geroepen. En als hij die onverantwoordelijke neiging niet kan beheersen, moet hij worden tegengehouden. Ook elders in de wijk moet het uitgangspunt zijn: repareren en bijwerken, niet: veranderen. Neem bijvoorbeeld de Scheepmakerssteeg, die gelukkig nog vrijwel ongeschonden is. Hetzelfde geldt voor de Herensteeg, al is daar plaatselijk slijtage zicht-

FEESTEN EN PARTIJEN VAN 50 TOT 1000 PERSONEN

IEDERE DONDERDAG HITSALON HITS UIT DE JAREN 70 EN 80	IEDERE VRIJDAG OHM ONLY HOUSE MUSIC	IEDERE ZATERDAG NIGHTFLIGHT DANCE CLASSICS	IEDERE ZONDAG SALSA MATTINEE CARIBBEAN BUFFET

AIRCONDITIONED

in Casa

Dancehall in Casa - Lammermarkt 100, Leiden
toegang op vertoon van lidmaatschapskaart
te verkrijgen op vertoon van collegekaart
HITS: <http://www.esd.nl/in-casa>
e-mail: in-casa@esd.nl

OPENINGSTIJDEN: DONDERDAG VRIJDAG EN ZATERDAG VA 22.00 UUR ZONDAG VA 17.00 UUR
GEOPEND TOT IN DE VROEGE UURTJES

baar. De rijbaan bestaat uit puntkeien in waaierverband en wordt omzoomd door loopstroken van gemengde, blauwe en rode rijnklinkertjes, in een uitgekiend profiel dat de rijbaan én de loopstroken snel watervrij doet zijn door de lager liggende overgang tussen rijbaan en loopstroken, die als goot fungeert, met bescheiden vierkante putroosters. Dit unieke, traditioneel Leidse patroon moet blijven. "Herinrichting" is hier misplaatst. Nodig is alleen het egaliseren van kuilen en hobbels en het herstellen van gaten. Uit de schetsstekening valt echter op te maken dat men de rijbaan smaller en de loopstroken breder wil hebben, zonder enige argumentatie, dus alleen uit veranderzucht. In het schetsvoorstel ontbreken bovendien de dwarsdoorsneden van de stegen, zodat niet duidelijk is of het historische, uitgekiende profiel bewaard blijft.

Op het Rapenburg is de bestrating van de loopstroken nog maar ten dele intact. In recente jaren zijn kleinere en grotere stukken vernieuwd met uitsluitend egaalrode baksteen, zonder dat men beseftte wat men daardoor vernielde. Herstel moet hier zijn: de blauw-rode melange, van klinkertjes in het oude (kleine) formaat, terugbrengen. Dat materiaal is nog altijd te koop. De Pieterskerkchoorsteeg krijgt in het schetsvoorstel een ingang (vanaf het Pieterskerkhof) die sterk afwijkt van die van de andere stegen. Een onnodige dissonant, die niet wordt gerechtvaardigd doordat hier geen rijdend verkeer is toegestaan.

Verder: gelukkig heeft de Gemeente inmiddels, nadat het schetsvoorstel was uitgebracht, laten blijken te beseffen dat er thans in onze wijk twee verschillende soorten keien zijn, die er beide evenveel voorkomen: de Luikse keien en de (al van het begin van de 17e eeuw daterende) puntkeien. Beide soorten behoeven verschillende werkwijzen. Puntkeien (die bijv. in de Herensteeg en Scheepmakerssteeg liggen) kunnen niet halfsteens worden gelegd. Omdat ze ongelijk zijn moeten ze in waaierverband worden gelegd. Luikse keien (Nieuwsteeg) daarentegen kunnen juist niet in waaierverband worden gelegd. Zij moeten halfsteens worden gelegd.

Wij mogen de Gemeente erop aanspreken dat zij haar geld verantwoord besteedt, en dat niet alleen omdat dit geld haar wordt verstrekt door de belastingbetalers en dus ook door ons. Het is geen verantwoorde besteding als de thans aanwezige klin-

kers en keien, maar ook banken die nog goed bruikbaar zijn, niet worden bewaard. Er ligt in onze wijk heel veel mooi, oud materiaal, waar zuinig mee moet worden omgesprongen. Aanschaffingen moeten alleen worden gedaan om het versleten en weggeroofde of anderszins verdwenen materiaal te vervangen en daarbij komt dan alleen in aanmerking oud materiaal, voor zover nog verkrijgbaar, en nieuw materiaal, mits dat bij het oude past.

Bij herstel moet niet eerst alles worden verwijderd en dan geheel opnieuw gelegd. Aangewezen is de methode van dagbestrating. Die garandeert dat het minste materiaal verloren gaat. Dagbestrating houdt namelijk in dat per dag hetgeen wordt weggehaald, ook weer wordt teruggelegd. Zo wordt het nu ook elders in onze stad gedaan. Er is geen vervoer van stenen, dus ook een minimum aan breuk. Deze methode is ook hierom aangewezen omdat voornamelijk onderhoud en restauratie nodig zijn, niet algehele vernieuwing.

Nog een waarschuwing, die niet overbodig lijkt. De Gemeente kan leren van de fouten die elders zijn begaan. In Utrecht (Neude, Oude Gracht) is enige jaren geleden herbestraat met nieuw materiaal dat vloekte met de monumentale bebouwing. Nu wordt ten koste van veel pijn, geld en moeite deze nieuwe bestrating weggeschept en de oude weer zoveel mogelijk teruggebracht. In Amsterdam (Damrak) worden de vier jaar oude lintgoten verwijderd omdat ze nu al gebroken zijn. Ook in Den Haag (nabij Station HS) zijn de lintgoten stukgereden.

De gemeente Leiden beschikt nu eindelijk over de nodige geldmiddelen. Rondom de Pieterskerk en in de rest van de wijk kan de van ouds bestaande pracht worden behouden of teruggebracht en voor de toekomst verzekerd. Wat een kans! De bewoners en de werkgroep zullen de ontwikkelingen nauwlettend volgen.

Pauline Chorus,
bewoonster van de Pieterswijk en lid van de Werkgroep Steenrijk of Straatarm

Ook interieur artikelen
en zijden bloemen

HOSMAN Bloemsierkunst

Breestraat 115, tel. 5121192, t.o. het Stadhuis

Terug: binnenste beter

De herinrichting van de Pieterswijk die in 1998 van start zou gaan, is jaren lang opgeschort. Protesten van bewoners van het Pieterskerkhof en omgeving tegen het door de gemeente in diverse straten geprojecteerde 'rode klinkertapijt' hebben daaraan zonder twijfel bijgedragen.

Nu gaat de gemeente dan toch echt beginnen. De bewoners van het betrokken gebied konden op 20 november in de Pieterskerk kennis nemen van de nieuwe plannen en daarop reageren. Zij maakten van de gelegenheid gretig gebruik. In haar nieuwe plan gaat de gemeente conservatiever te werk. Er wordt zoveel mogelijk materiaal hergebruikt en van rode klinkertapijten is geen sprake meer. De actiegroep 'Steenrijk of straatarm' kan dus terugzien op een geslaagde campagne en verdient onze gelukwensen. Zij heeft grotendeels haar zin gekregen. Hoewel...., zie hierboven.

De discussie ging niet zozeer over de bestrating als wel over het straatmeubilair. Onderdeel van het gemeentelijke plan is de verwijdering van de paaltjes die stoepen en voordeuren van bewoners afschermen tegen rijdende of parkeerbeluste automobilisten. De gemeente, vertegenwoordigd door de wethouders Hillebrand en Schulz, door projectleider Dingjan en stedenbouwkundige Rots vindt de paaltjes lelijk. De bewoners, massaal opgekomen, vinden ze nodig om de overlast van auto's voor hun deur tegen te gaan. Een paaltje dat dag en nacht present is vormt een effectief middel, een parkeerverbod wordt vooral door avondlijke horecaklanten regelmatig genegeerd en juist op deze uren zijn er geen controlerende parkeerwachters meer te bekennen. Daarnaast wordt de veiligheid van de voetgangers, in het bijzonder van de kinderen, bedreigd als auto's ongehinderd door paaltjes de breedte van de stegen gaan benutten en hun snelheid opvoeren.

Ik kan de bewoners, opnieuw, geen ongelijk geven. Laat de gemeente, zoals een bewoner aanbeval, mooiere paaltjes neerzetten dan de huidige. Die bestaan en zijn hier en daar zelfs op het Pieterskerkhof te zien. Die paaltjes hebben een belangrijke functie. De parkerende mensheid is nog niet toe aan een paaltjesloze wereld en de gemeente heeft het al zo druk met handhaving van alle regels.

Carlo van Praag

Vereniging Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west

Erevoorzitter: R.J. van Crujisen Erelid: J.J.M. Gerritsen
Postadres Postbus 11016 2301 EA Leiden
e-mail hart.van.de.stad@eudoramail.com
Kamer van Koophandel Rijnland: 40 44 51 79 (Rijnland)

De wijken

De Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west vormen het zuidwestelijk deel van de Leidse binnenstad. De grenzen van het gebied worden gevormd door Botermarkt, Vismarkt, Aalmarkt, Boommarkt, Galgewater, de Witte Singel, Korevaarstraat en Gangetje.

De vereniging

De Vereniging Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west tracht de leefbaarheid en het welzijn van de wijk en haar bewoners te bevorderen. Bewoners kunnen lid worden van de vereniging, anderen donateur. De kosten van lidmaatschap bedragen 4 Euro voor eenpersoons- en 5,50 Euro voor meerpersoonshuishoudens (meer mag ook). Op de jaarlijkse ledenvergadering in het voorjaar legt het bestuur van de vereniging verantwoording af aan de leden, komen knelpunten in de wijk aan de orde en wordt het beleid van de vereniging bepaald.

Het bestuur van de vereniging bestaat uit:

Hans Slot		voorzitter; horeca
Langebrug 20 F	2311 TL	G 5661770
Ineke Stoop		secretaris
Aalmarkt 13	2311 EC	G 5145684
Mark Meelker		penningmeester
Aalmarkt 11	2311 EC	G 5122080
Franceline Hendrikse-Pompe		bouwen, wonen
Vliet 33	2311 RD	G 5130188
Arjan Bosman		evenementenbeleid, verkeer
Rembrandtstraat 4	2311 VW	G 5142805
Carlo van Praag		Hart van de Stad krant
Hoefstraat 65	2311 PR	G 5121822

De krant

De Hart van de Stad krant is een uitgave van de wijkvereniging. De krant verschijnt vier maal per jaar in een oplage van 2.600 en wordt binnen de wijk huis aan huis bezorgd. Daarnaast wordt een groot aantal exemplaren verspreid onder bestuur en ambtenaren van de gemeente Leiden en ontvangen niet-wijkbewoners/donateurs de krant per post. Kopij voor de krant kunt u inleveren bij Carlo van Praag. Voor het adverteren in de wijkkrant kunt u contact opnemen met de secretaris.

Lid worden

U kunt lid worden door het overmaken van 4 Euro (eenpersoonshuishouden) of 5,50 Euro (meerpersoonshuishouden) op giro 3664416 van de vereniging Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west en het invullen van onderstaande bon. De bon kunt u opsturen naar het postadres van de vereniging of bij een van de bestuursleden in de bus doen. U kunt de gegevens ook per e-mail versturen (hart.van.de.stad@eudoramail.com).

naam:
telefoon:
e-mail:
adres:
postcode:
plaats:

geeft zich met ingang van op als lid/donateur van de Vereniging Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west, en verklaart de contributie/donatie ad f te hebben overgemaakt op giro 3664416

..... (datum)..... (handtekening)